

Ziekenzalving... hoe denken wij erover?

10 februari 2007

Verslag: ds. P.W. Hulshof

Wat zou u doen als een ziek gemeentelid om ziekenzalving vraagt? Negen jaar geleden werd de kerkenraad van Ermelo met deze vraag geconfronteerd. Aanvankelijk werd er niets mee gedaan. Toen deze vraag echter een jaar later door dezelfde persoon opnieuw werd gesteld, kon de kerkenraad er niet meer om heen. Maar hoe pak je dat aan?

Eenheid in verscheidenheid

De bezinningsdag op 10 februari in de Fonteinkerk te Bunschoten werd goed bezocht. Het onderwerp "ziekenzalving" leeft in onze kerken, al wordt daar wel verschillend over gedacht. Voor de één is de ziekenzalving door de oudsten in Jakobus 5 tijdgebonden, terwijl de ander zegt: "Maar het staat er toch, dus mag het."

De sfeer was bijzonder goed. Ds. Van den Heuvel liet zien hoe er door de eeuwen heen tegen ziekenzalving werd aangekeken. Ds. Korving ging in op de exegetische van Jakobus 5: 13-18. Ds. Dunsbergen vertelde iets over de praktijk van de ziekenzalving. Ondanks de verscheidenheid, was er ook éénheid. Alle drie de sprekers waren het erover eens, dat in Jakobus 5 de nadruk ligt op het gebed. De ziekenzalving staat niet voor niets in een bijzin. Het is ook geen bevel. Het gaat om de Here en om Zijn soevereine wil. Daarover waren we het wel eens.

Intensivering van het gebed

Ook al staat de ziekenzalving in een bijzin, dat betekent niet dat het geen meerwaarde kan hebben. Ds. E.E. Slofstra, die 's middags de forumdiscussie leidde, noemde de ziekenzalving een symbool. Het onderstreept het gebed. In zijn werk met mensen met een verstandelijke beperking zijn symbolen veelzeggend. Zo kan de olie op het voorhoofd een teken zijn van Gods Geest. Het is een intensivering van het gebed, waarmee de zieke en ook de ziekte in Gods handen worden gelegd.

De ziekenzalving is geen sacrament, maar wel een symbool dat wijst op de God van onze doop en op Zijn beloften.

Ds. Van den Heuvel sprak in dit verband over de mogelijkheid, dat God deze schatten juist nu weer onder onze aandacht brengt als medicijn tegen de erosie van de kerk. Juist in dit visuele tijdperk zijn symbolen heel belangrijk. In de schrift komen we ook symbolen tegen als onderstrepingen van de boodschap. Dat kan ons bevrijden van zowel de kramp van "het mag niet" als van de kramp van "het moet". Het gaat om God en om Zijn werk in het leven van de zieke.

Bezint eer gij begint

Kerkenraden doen er goed aan om zich tijdig te bezinnen op dit onderwerp. Het onderwerp leeft in de kerken en de kans dat er een aanvraag komt is groot. Het is goed om die aanvraag voor te zijn. Als er onder druk van een aanvraag een beslissing genoemd moet worden, is dat veel moeilijker.

De kerkenraad van Ermelo wilde niet overhaast te werk gaan. De meningen waren verdeeld en bovendien is het belangrijk om ook de gemeente hierin te kennen. De vraag was steeds, of er vanuit de Schrift bezwaren waren om de zieke te zalven. Die waren er niet en daarom had de kerkenraad ook geen vrijmoedigheid om de aanvraag te weigeren. Dat neemt niet weg dat er wel gevaren aan kunnen kleven. Er kunnen te hoge verwachtingen leven van de zalving. Men kan dat als een magisch wondermiddel gaan zien of als een speciale overdracht van Gods genade. Het komt ook voor dat de ziekenzalving gekoppeld wordt aan de mate van het geloof van de zieke. Als hij beter wordt dan is dat vanwege zijn geloof, maar als hij niet beter wordt ...

Om dit soort ontsporingen te voorkomen is een goede bezinning echt nodig. Ook als het gaat om de invulling van de praktijk. In dit verband werd er voor gepleit om het te koppelen aan de zondagse eredienst. Er zijn kerken waar de ziekenzalving wordt toegepast direct na de kerkdienst, waar ook gebeden is voor de zieke en waar een zegen is gevraagd over de zalving. Dan is de ziekenzalving geen losstaand gebeuren, maar is het iets van heel de gemeente. Daarnaast helpt een protocol om de goede weg te bewandelen bij de aanvraag en bij het gebeuren van een ziekenzalving.

Maar wat als de kerkenraad besluit om geen ziekenzalving toe te passen? Iemand uit de zaal had dat meegemaakt. Zijn eigen vrouw was ernstig ziek en toen zij ziekenzalving had aangevraagd werd haar dat geweigerd. Inmiddels is zij overleden en zit hij met de vraag, of hij er wel genoeg aan gedaan heeft. Daar werden we allemaal stil van en dan komt alles op een heel ander niveau te staan. Dat mag ons als kerken tot nadenken stemmen. Want op welke gronden kunnen we dit weigeren?

Wordt de zieke dan beter? Nee, niet altijd. Maar het met de zalving onderstreepte gebed wordt vaak zo intens beleefd, dat de zieke als het ware voor Gods aangezicht komt te staan. Dat is een stukje hemel in zijn ziek zijn. En dat geeft kracht om verder te gaan en de moed om je leven te leggen in Gods hand.